

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Reiffenstuel, Anaklet

Monachii, 1699

Quæstio I. De Interpretatione Legum; ubi & de Epicheia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40206

possit satisfac-
fieri pluri-
bus præcep-
tis?

Corolla-
rium.

non impedit alium. Ita Sanchez, Bonacina, & alii passim. Ratio est: quia ille præcepto satisfacit, qui facit id, quod præceptum est: sed quoties unus actus non impedit alium, possit eodem tempore facere, quod pluribus præceptis est injunctum; ergo.

55. Sic qui tempore Missæ recitat Horas Canonicas, satisfacit præcepto Missæ audiendæ ratione diei Festi, utpote quam devotè audit sub ea recitando Horas Canonicas; simulque præcepto Officii Divini, utpote quod devotè recitat, sicque eodem tempore præstat diversos actus, quorum unus non impedit alterum. Et hæc limitatio idcirco additur, quia si unus actus exercitium alterius impediret, clarum est, non posse eodem tempore per diversos actus pluribus præceptis satisfacere.

DISTINCTIO IV.

De Interpretatione, Dispensatione, ac
Revocatione Legum.

QUÆSTIO I.

De interpretatione Legum; ubi & de Epicheja.

Interpreta-
tio, quid?

1. Interpretatio aliud non est, quam verbi vel sententiæ per aliud clarius explicatio; unde tunc fit Interpretatio legis, quando ipsa per alia verba clariora explicatur.

Interpreta-
tio legum
duplex, au-
thentica, &
doctrinalis.

2. Cæterum Interpretatio legum generatim duplex est, una necessaria, seu authentica, cui nempe necessariò est acquiescendum; & talis est illa, quam Princeps seu legislator, aut eius successor, in suis legibus dedit. De hac interpretatione intelligendum est illud, quod habetur L. 1. C. de Legibus, juncto Summario ibidem: *Ejus est legem interpretari, cujus est condere.* Et c. Inter alia. de Sent. excommunicat. ibi *Ut unde jus prodiit interpretatio quoque procedat.* Alia Interpretatio legis dicitur doctrinalis, scholastica, seu magisterialis; & talem possunt, ac solent dare Doctores, atque Authores diversorum Librorum, quæ tamen probabilitatem duntaxat affert, non necessitatem: unde huic necessariò inhaerendum non est, nisi sit communis Doctorum consensus, ac alia meliora
Juris

Juris fundamenta non suppetant. Porro ut hujusmodi Interpretatio doctrinalis melius fiat, pro ea ritè ordinanda communiter solent dari quaedam regulæ. Hinc sic

3. CONCL. I. Interpretatio legum potius menti legislatoris, quam verbis convenire debet. Ita Doctores communiter: *nam, ut dicitur l. cire. ff. de Legibus: Scire leges non hoc est, verba earum tenere; sed vim ac potestatem.* Et Regul. 88. Juris in 6. *Certum est, quod is committit in legem, qui legis verba complectens, contra legis nititur voluntatem.* Hæc potius menti legislatoris, quam verbis convenire debet.

4. Cæterùm mens legislatoris ex ratione in lege posita præcipuè cognoscitur. Hinc c. *Intelligentia, de Verb. significat.* dicitur: *Intelligentia dictorum ex causis est assumenda dicendi, quia non sermoni res, sed res est sermo subjectus.* Unde illud vulgatum: *Ratio legis est anima legis.* Mens legislatoris unde præcipuè cognoscatur?

5. CONCL. II. Verba generalia legis generaliter sunt accipienda: sive, Jus generaliter & indistinctè loquens, generaliter & indistinctè est intelligendum, nisi per aliud distinguatur. Ita rursùm Doctores communiter. Hinc illud receptissimum: *Ubi lex non distinguit, neque nos distinguere debemus,* prout loquitur Summarium. l. *De pretio ff. de Publiciana in rem actione.* Intellige, nisi jus illud per aliud distinguatur (quæ limitatio notanter in Conclusionè additur) nam secus est dicendum, quando una lex generalis per aliam specialem, aut per rationis ac circumstantiarum diversitatem distinguitur. Verba generalia generaliter intelligenda, quomodo?

6. CONCL. III. Lex pœnalis, & omnis alia odiosa, in dubio strictè interpretanda est, nec facîle extendenda ultra casum & personas expressas. Ita unanimis Doctorum: siquidem juxta reg. 15. Juris in 6. *Odia restringi, & favores convenit ampliari.* Et reg. 49. eod. *In pœnis benignior est interpretatio faciendâ.* Dicitur notanter, *in dubio strictè interpretanda est &c.* Quia si verba legis pœnalis, aut alterius odiosæ, eiusque mens adeò clara sint, ut salvâ ratione recti sermonis non possint aliam interpretationem habere, lex erit observanda, non obitante, quòd odiosa & durior appareat; prout inter alia desumitur ex l. *Prospexit. ff. Qui, & à quibus manumissio.* ibi: *Quod quidem perquam durum est; sed ita lex scripta est.* Lex pœnalis, & odiosa, strictè interpretanda.

7. Ex hac Conclusionè inferunt Doctores, quòd verba legis pœnalis intelligi debeant cum effectu, arg. c. *Hec autem verba, de pœnit. dist. 1.* ibi: *Hec autem verba cum effectu accipimus.* Sic Ex communicationem in percussores Clericorum latam non incur-

P
ric

Limitatur
in crimine
læsæ Maje-
statis, &c.

rit, qui Clericum voluit percutere, sed non potuit; quia voluntas, seu conatus, non punitur sine effectu. Excipe tamen crimen læsæ Majestatis, l. *Quisquis. C. Ad legem Juliam Majestatis*, & nonnulla alia crimina in Jure specialiter expressa: siquidem quoad talia etiam ipsi conatui, seu voluntati in opus exterius prodeunti à Legibus Civilibus, & sacris Canonibus, certæ poenæ fuerunt decretæ, non obitante, quòd ea crimina non fuerint opere externo completa; idque factum est ob summam perniciem, quam Reipublicæ inferre solent.

Leges favo-
rabiles ampli-
è sunt in-
terpretan-
dæ.

8. CONCL. IV. Leges favorabiles ampliè sunt interpretandæ: sive, in materia favorabili verba accipi debent secundum amplam suam significationem. Siquidem juxta citatam reg. 15. juris in 6. *Odiare stringi, & favores conveniè ampliari*. Intellige, nisi aliud exprimat, vel appareat ex verbis legis, seu dispositionis. Sic in materia odiosa nomine Clericorum non comprehenduntur Episcopi, c. *Quia periculosum. de Sentent. excomm. in 6.* Neque Canonici, aut alii in Dignitate Ecclesiastica constituti, arg. c. *Sedes. de Rescriptis in 6.* Neque Religiosi, arg. *Clem. 1. De sup- plenda neglig. Pralat. cum concordantiis*: benè tamen in materia favorabili. Similiter sub nomine Populi in materia poenali non comprehenditur Clerus, ac proinde interdicto Populo non censetur interdictus Clerus, nisi secus fuerit expressum. c. *Si sententia. de Sent. excomm. in 6.* tamen in materia favorabili nomen Populi comprehendit non tantum Sæculares, sed etiam Clericos, ac Regulares. Idem dicendum de aliis similibus. Quantum nunc attinet ad alteram Quæstionis partem,

Nomine
Clericorum,
& Populi,
qui com-
prehendun-
tur?

Epicheia,
quid?

9. Quæres, quid sit Epicheia? Resp. Epicheia est benigna legis interpretatio secundum æquam & bonum, declarans, casum aliquem particularem ex mente legislatoris ob suas circumstantias speciales sub lege universaliter lata non esse comprehensum. *Nam in omnibus causis potior debet esse ratio æquitatis, quam stricti juris*, l. *Placuit. C. de Judicis*.

Et quomo-
do differat
ab interpre-
tatione le-
gis?

10. Differt autem Epicheia ab Interpretatione legis. Siquidem per hanc interpretamur verba legis, quando sunt obscura & ambigua: per Epicheiam verò interpretamur mentem legislatoris, ubi constat de universali verborum sensu, dubitatur autem de mente legislatoris, utrum nempe is talem casum particularem ob certas circumstantias voluerit, vel potuerit, comprehendere sub generali locutione legis.

11. Et quidem quandoque esse locum Epicheiæ in casu aliquo particulari ob certas circumstantias concurrentes, communiter tenent Doctores. Ratio est: quia de iis, quæ fortè uno aliquo casu accidere possunt, jura non constituuntur, l. 4. & duabus seqq. ff. de Legibus. Etenim legislator in lege ferenda communem spectat utilitatem, ac pròinde ad id præsertim attendit, quod ut plurimum accidere solet: sed possunt aliqui casus particulares occurrere, & quandoque fortuito, in quibus lex illa generaliter lata deficiat, ita quidem, ut non solum non obliget, sed neque licitè servari possit; unde ipsa est tunc corrigenda per Epicheiam. Sic enim, si lege Civili cautum sit, ne tempore hostili portæ civitatis aperiantur, nihilominus eæ per Epicheiam possunt ac debent aperiri, si cives hostium impetum fugientes in civitatem se recipere volunt: & idem in plurimis aliis.

Haberquãdoque locum.

QUÆSTIO II.

De Dispensatione Legum, & variis ipsam concernentibus.

12. **C**ONCL. I. *Dispensatio est juris communis relaxatio facta cum causæ cognitione ab eo, qui jus habet dispensandi.* Ita Glossa c. *Requiritis. 1. quest. 7.* & Doctores communiter.

Dispensatio, quid?

13. **C**ONCL. II. Papa potest dispensare in omni Jure Ecclesiastico, non autem in Lege Divina. Ita omnes Theologi. Ratio est: quia in primis legislator, vel eius successor, potest dispensare in propria lege; siquidem ejusdem est ligare, & solvere. Econtrà verò inferior non potest tollere, aut relaxare legem superioris: atqui Papa, utpote homo, est inferior respectu Dei, ut patet. Et hinc Papa nequit dispensare in præceptis Decalogi, ut v. g. furtum sit licitum, aut perjurium, & hujusmodi.

Papa dispensat in omni lege Ecclesiastica, non verò Divina.

14. Quo tamen non obstante, interdum in Lege Divina positiva habet locum interpretatio, quòd ea ob certas circumstantias hinc & nunc per se ipsam obligare cesset: quo modo Judæi interpretati sunt, præceptum Divinum de Sabbato custodiendo non obligare, sed eis licitum esse pugnare, si ipsis die Sabbati pugna inferatur ab hostibus, ne alioquin citius disperdantur à terrâ; ut legitur 1. Machab. cap. 2. vers. 41.

Potest tamè legem Divinam interpretari.